

Dkt. David Howard, Joshua-Ruth, Kipindi cha 24, Waamuzi 1-3

© 2024 David Howard na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 24, Waamuzi 1-3, Othnieli, Ehudi, na Shamgari.

Salamu tena, Dkt. David Howard, tukiangalia kitabu cha Waamuzi sasa.

Hapo awali tumeangalia masuala ya utangulizi kuhusu kitabu cha Waamuzi na sasa tuko tayari kuanza kutafakari kitabu hiki. Kwa hivyo nimetaja kwamba unapaswa kuwa na muhtasari wa kitabu cha Waamuzi ambao nimefanya na kwa hivyo inaweza kukusaidia kuwa nao ili uurejeelee. Na ili kukukumbusha tu, nimepanga muhtasari huo kuzunguka mada ambayo naona ni moja ambayo inaenea katika kitabu hicho, yaani uasi wa Israeli.

Na kwa hivyo nimetaja katika maoni ya utangulizi kwamba kuna utangulizi mbili wa kitabu. Sura ya kwanza mstari wa kwanza hadi wa pili wa tano na kisha wa pili sita hadi wa tatu sita. Na ningeita sehemu hiyo mizizi ya uasi wa Israeli ambayo hujitokeza na kuonyeshwa katika sehemu iliyobaki ya kitabu, lakini imeanzishwa hapa.

Na kisha katika sura ya tatu, mstari wa saba, na kufuatia hadi mwisho wa 16, tuna kile ambacho ningekiona kama kigezo cha kushuka kwa uasi wa Israeli. Kwa hivyo, hivi ndivyo tutakavyoona, haswa katika sura ya pili na ya tatu, kwamba kuna mzunguko huu unaojirudia katika kipindi chote. Na mzunguko sio kama huu tu.

Historia haijirudii yenyewe kwa maneno yanayofanana, bali ni mzunguko wa kushuka na mambo yanazidi kuwa mabaya kadri yanavyozidi kushuka. Na kwa kusikitisha, inaonekana kama majaji wenyewe wakati mwingine ni sehemu ya tatizo kama suluhisho. Kwa hivyo, inapungua na kisha unapata hadithi hizo chafu mwishoni mwa kitabu.

Ndiyo maana kitabu kinaishia kwa kusema, unajua, siku hizo hapakuwa na mfalme katika Israeli. Kila mtu alifanya yaliyo mema machoni pake au kama alivyoona inafaa. Na msingi wa hayo ni upande mwingine ungekuwa kama kungekuwa na mfalme mcha Mungu katika Israeli, basi mambo yasingekuwa mabaya sana.

Watu wamekuwa wakifanya yaliyo mema machoni pa Bwana. Kwa hivyo, hebu tuanze kwa kuangalia sura ya kwanza. Na utangulizi wa uasi tunaoupata katika sura ya kwanza hadi ya pili, mstari wa tano.

Na hapa tuna shughuli za kijeshi zinazoendelea baada ya kifo cha Yoshua. Na kwa namna fulani imesimuliwa katika sehemu mbili tofauti. Mstari wa kwanza hadi wa 21 unatuambia kuhusu ushindi unaoendelea wa Kanaani, aina ya ushindi usiokamilika.

Kisha 22 hadi 36, na kisha katika sura ya pili, tuambie zaidi kuhusu baadhi ya makabila maalum ambayo hayakuwa yakifanya hivi. Kwa hivyo tuanze kwa kuangalia sehemu ya kwanza. Sura ya kwanza, mstari wa kwanza hadi 21.

Na inasema kwamba baada ya kifo cha Yoshua, sura ya kwanza, mstari wa kwanza, watu wa Israeli walimwuliza Bwana wakisema, ni nani atakayepanda kwa ajili yetu juu ya Wakanaani ili kupigana nao? Na Mungu akasema Yuda atapanda. Nimetaja katika maelezo ya utangulizi kwamba hatuna kiongozi aliye wazi aliyeteuliwa hapa mwanzoni mwa Waamuzi kama tulivyokuwa tumefanya katika kitabu cha Yoshua. Na mwishoni mwa Yoshua, kwa kusikitisha, tunaambiwa kwamba watu wa Israeli waliendelea kumfuata Bwana siku zote za Yoshua na siku za wazee walioishi baada yake, lakini si zaidi.

Na hii inaanza, ambayo inaonyesha aina fulani ya msukosuko unaoendelea hapa. Kwa hivyo Yuda anaamua kuongoza katika kuingia katika nchi hii na kumchukua Simeoni, ndugu yake, na Simeoni na Yuda, eneo lao. Na katika orodha ya ugawaji wa ardhi katika kitabu cha Yoshua, urithi wa Simeoni ni wa miji tu.

Sio, hakuna orodha ya mipaka ya Simeoni. Na kabila la Simeoni, kabila la Simeoni, linaonekana kuwa limeunganishwa na kabila la Yuda. Kwa hivyo hao wawili wanaenda pamoja na kupigana dhidi ya Yerusalemu.

Na mstari wa nane unatuambia kwamba waliuteka na kuupiga kwa makali ya upanga, wakauchoma moto mji. Baada ya haya, naomba samahani, nitoe maoni mengine machache. Walikuwa wamepigana na mfalme aliyeitwa Adoni-bezeki, Adoni-bezeki.

Na kila moja ya miji hii ya Wakanaani ilikuwa na mfalme wake mdogo. Kwa hivyo, mfalme, wafalme katika hizi, katika Kanaani walikuwa wafalme zaidi, ningesema, wafalme wa mji mmoja katika eneo linalozunguka. Sio wafalme wakubwa kama Mafarao huko Misri au wafalme huko Mesopotamia, Siria, na Babeli, lakini walikuwa wafalme wa ndani zaidi au labda machifu wa makabila karibu.

Yerusalemu imetajwa tena katika mstari wa nane, kama nilivyosema, na ukirudi kwenye kitabu cha Yoshua, tunaona kwamba Yerusalemu imetajwa kwenye mpaka wa Yuda na Benyamini. Katika sura ya 15, mstari wa 63, mwishoni mwa sura kuhusu Yuda, inasema kwamba Yuda haikuweza kuwafukuza wenyeji wa Yerusalemu. Na kisha katika Waamuzi sura ya kwanza, mstari wa 21, tunaona hapa kwamba watu wa Benyamini hawakuwafukuza Wayebusi walioishi Yerusalemu.

Kwa hivyo, Wayebusi wameishi na watu wa Benyamini huko Yerusalemu hadi leo. Kwa hivyo, inaonekana kulikuwa na mji kwenye mpaka. Tutaona baadaye katika sura, moja ya sura za baadaye baada ya 17, kwamba Yerusalemu kwa kweli ilichukuliwa kama mji wa kigeni wakati huu.

Haikuchukuliwa kuwa mji wa Israeli na hatuoni Yerusalemu ikiwa imetekwa hadi siku za Daudi. Daudi anaiteka Yerusalemu, na kuifanya yake. Katika siku hizo, iliitwa Yebusi kwa ajili ya Wayebusi.

Daudi, katika 2 Samweli sura ya tano, anateka mji na kuufanya kuwa mji wa Israeli. Kwa hivyo hapa, uharibifu kamili wa Yerusalemu katika mstari wa nane ungeonekana kama aina ya muda kwa sababu Yoshua anasema kwamba hawakuweza kufanya hivyo. Tunasoma hapa katika mstari wa 21 kwamba Benyamini hawakuweza kufanya hivyo.

Kwa hivyo, ni mji ambao ulikuwa ukibadilika-badilika, mji ambao bila shaka, baadaye sana katika historia ya Israeli, ulijitokeza sana kama kitovu cha maisha ya Israeli na kwa namna fulani, mji mkuu wa ufalme wa Mungu. Lakini hapa, bado haujafika. Katika mstari wa 11 unaofuata, tuna hadithi ya Kalebu na hasa binti yake.

Kalebu anamtoa binti yake kwa mtu atakayepanda kwenda kupigana na Kiriath-seferi na kuiteka. Na hivyo, Othnieli anasonga mbele na kufanya hivi. Kwa kweli hili linarudia karibu neno kwa neno, sehemu hii ndogo inarudia karibu neno kwa neno, hadithi ndogo ya na binti yake katika Yoshua sura ya 15, mistari ya 15 hadi 19.

Kwa hivyo, hii ni kama dondoo inayojirudia kutoka katika kitabu cha Yoshua kama tunavyoona vifungu vingine kadhaa pia. Kwa hivyo, binti ya Kalebu ni jasiri na anasema, omba baraka katika mstari wa 15. Na pia, anataka kuwa na chemchemi za maji.

Alihitaji kuwa na vyanzo vya maji kwa ajili yake na familia yake ili kustawi. Na hivyo, Kalebu anafanya hivyo katika mstari wa 15. Baada ya haya, una wazao wa Mkeni, baba mkwe wa Musa, waliopanda pamoja na watu kutoka mji wa Mitende hadi jangwa la Yuda.

Baba mkwe wa Musa alikuwa Yethro katika kitabu cha Kutoka na wazao wake hapa, Waisraeli na Wakeni wamekuwa marafiki jangwani. Tunasoma kuwahuu katika Hesabu sura ya 10. Ushirikiano hapa unatimiza maneno ya Musa aliyosema katika Hesabu sura ya 10 aliposema, tutawatendea mema, tukiwazungumzia Waisraeli kwa Wakeni.

Na mji wa Mitende, hapa kuna neno lingine la Yeriko. Kwa hivyo, wako katika bonde karibu na Mto Yordani. Kwa hivyo, Yuda inateka Gaza na baadhi ya maeneo mengine.

Hizi ziko Kusini-magharibi kando ya pwani ya Mediterania. Hizi ni maeneo ambayo baadaye yalijulikana kama eneo la Wafilisti. Na Bwana yuko pamoja na Yuda, mstari wa 19, lakini hakuweza kuwafukuza kabisa wenyeji wa bonde kwa sababu walikuwa na magari ya chuma.

Sasa inaweza kuwa wakati mzuri wa kuangalia kifungu katika Samweli kuhusu hilo. Kwa hivyo, fungua 1 Samweli sura ya 13. Tutaona na kupata ufahamu mwingine kuhusu aina hizi za silaha.

1 Samweli 13, mistari ya 19 na inayofuata. Hii sasa ni miaka mia chache baadaye katika wakati wa Samweli, Daudi, na Sauli, na haswa hapa ni wakati wa ufalme wa Sauli. Lakini 1 Samweli 13, mistari ya 19 hadi 22 inatupa ufahamu mwingine kuhusu hili.

Kwa hivyo ngoja niisome, na kutoa maoni. Kwa hivyo, inasema, sasa hapakuonekana mfua chuma katika nchi yote ya Israeli. Kwa maana Wafilisti walisema, Waebrania wasije wakajitengenezea panga au mikuki.

Mstari wa 20, lakini kila mmoja wa Waisraeli alishuka kwa Wafilisti ili kunoa jembe lake, mundu wake, shoka lake, au mundu wake. Na malipo yalikuwa theluthi mbili ya shekeli kwa ajili ya majembe na misumeno na theluthi moja ya shekeli kwa ajili ya kunoa mashoka na kuwaweka mbuzi. Kwa hivyo, jambo kuu hapa ni kwamba Israeli haionekani kuwa na ufikiaji wa teknolojia ya chuma, na hiyo inaonekana kuwa ukiritimba mikononi mwa Wafilisti.

Mababu zao, ambao tunasoma kuwahusu hapa katika kitabu cha Waamuzi sura ya kwanza. Mstari wa mwisho, mstari wa 22, kwa hivyo siku ya vita, haukupatikana upanga wala mkuki mkononi mwa mtu yeyote kati ya watu waliokuwa pamoja na Sauli na Yonathani, lakini Sauli na Yonathani, mwanawe, walikuwa nao. Na kisha wanatoka kwenda kupigana na Wafilisti.

Ili tu kutoa hoja hapa, ikiwa tuna picha ya nchi ya Kanaani, kuna aina ya kilima kirefu katikati ya eneo kubwa la nchi. Yeriko iko chini katika bonde. Sehemu ya chini kabisa duniani ni Bahari ya Chumvi, kama futi 1,200 hivi chini ya usawa wa bahari, na Yeriko iko katika bonde hilo, kwa hivyo iko chini ya usawa wa bahari.

Lazima upande juu sana ili ufike Yerusalemu, ambayo ingekuwa hapa, na hapo ndipo mlima ule, na hii ni nchi ya vilima, na kisha Wafilisti waliishi kando ya pwani upande wa kusini-magharibi, na hapo ndipo nchi ilikuwa tambarare. Kwa hivyo, ina mantiki kufikiria magari ya kukokotwa na kushuka pwani kwa urahisi sana, lakini magari ya kukokotwa hayakuweza kupita katika nchi ya vilima, kwa hivyo hiyo inatupa ufahamu wa kwa nini Waisraeli hawakuwa na magari ya kukokotwa, pia, bila shaka, Wafilisti walikuwa na ukiritimba huu wa silaha za chuma. Kwa hivyo, tukirudi Yohua 1, Waamuzi 1, sehemu ya mwisho, mstari wa mwisho wa sehemu ya kwanza,

inatuambia kuhusu kushindwa kwa Wabenyamini kutowafukuza Wayebusi kutoka Yerusalemu, na kwa hivyo Wayebusi wameishi na watu wa Benyamini huko Yerusalemu hadi leo.

Tulitaja hapo awali katika majadiliano kuhusu tarehe ya kuandikwa kwa kitabu hicho. Kufikia wakati wa Daudi, Wayebusi walifukuzwa, kwa hivyo kitabu kizima, au hakika sehemu hii ya kitabu, kingekuwa kimeakisiwa katika wakati uliopita kabla ya Daudi, ambao ni karibu mwaka 1000 KK. Hii ingekuwa karibu na labda mwaka 1350 au mahali fulani hapo, zaidi ya miaka 300 mapema.

Katika mstari wa 22 na unaofuata, tuna sehemu nyingine ya kitabu ambayo tunaweza kuiita ushindi usiokamilika, na ushindi huu usiokamilika unaashiria janga lijalo. Inaanza hapa na Wabenyamini kutowafukuza Wayebusi. Mstari wa 22 hadi 26 unaonyesha makabila ya Yusufu, labda Efraimu, Manase, au hakika Efraimu.

Manase anatajwa katika mstari wa 27, lakini angalau Efraimu, wana wa Yusufu, walipanda kwenda kupigana na Betheli, ambayo iko kaskazini kidogo mwa Yerusalemu. Kwa muda mrefu huko, waliweza kuiteka Betheli, na hii ndiyo mafanikio katika sehemu hii. Zingine zote, kuna hadithi fupi ...

Kwa hivyo, tukiendelea na sehemu iliyobaki ya sura, mstari wa 27, Manase hakuwafukuza wenyeji wa Beth-Sheani na vijiji vyake na maeneo mengine yote yaliyowazunguka. Wakanaani waliendelea kukaa katika nchi hiyo, mwisho wa mstari wa 27, nao wakawalazimisha Wakanaani kufanya kazi ya kulazimishwa lakini hawakuwafukuza. Katika mstari wa 29, Efraimu hawakufanya vivyo hivyo.

Katika mstari wa 30, Zabuloni hakufanya vivyo hivyo. Mstari wa 31, Asheri. Mstari wa 33, Naftali.

Na mstari wa 34, Wadani. Waamori waliwasukuma watu wa Dani kurudi kwenye nchi ya vilima kwa sababu hawakuwaruhusu kushuka kwenye uwanda. Tutaona baadaye katika kitabu kwamba kabila la Dani lilikuwa na urithi karibu na bahari, lakini walilazimishwa na upinzani wa Wakanaani kuhamia kaskazini, na kuna mjadala mpana zaidi kuhusu hilo baadaye katika kitabu.

Kwa hivyo, huu ni mwanzo usio na maana katika kitabu cha Yoshua, unaona inafaa na inaanza, lakini zaidi, nadhani ungesema inafaa, zaidi kushindwa kukamilisha kazi ambayo ingepaswa kufanywa tayari katika kitabu cha Yoshua. Kwa hivyo, hiyo sio sifa yao kubwa. Sura ya 2, mistari ya 1 hadi 5 ni hadithi ndogo kuhusu malaika wa Bwana anayekuja na kuzungumza na watu na kuwatia moyo, anarudia mambo mengi yaliyosemwa katika Pentateuki na pia katika kitabu cha Yoshua.

Kwa hivyo, anakuja na kukagua yale ambayo Mungu amewafanyia. Mstari wa 1, Niliwaleta kutoka nchi ya Misri, nikawaleta katika nchi niliyowaapia baba zenu kuwapa. Kwa hivyo, wazo la Mungu anayetimiza ahadi tulilionga katika Yoshua.

Msifanye agano nao, nanyi mtazibomoa madhabahu zao. Kwa hivyo, hayo ndiyo maagizo yaliyotolewa, lakini shtaka la malaika ni kwamba hamkutii sauti yangu, na kwa hivyo mmefanya nini? Na kwa hivyo, malaika wa Bwana anawapa utabiri mbaya sana. Mstari wa 3, ahadi, nadhani tungesema, Sitawafukuza mbele yenu.

Kutakuwa na miiba ubavuni mwenu, na miungu itakuwa mtego kwenu. Na hayo ni maneno, karibu neno kwa neno, kutoka Yoshua sura ya 23. Ukitaka kuangalia hilo haraka sana, Yoshua 23, mstari wa 13, inasema, Mungu anasema, Yoshua anasema kwa niaba ya Mungu, jueni hakika ya kwamba Bwana, Mungu wenu, hatawafukuza tena mataifa haya mbele yenu, bali yatakuwa mtego kwenu, na mjeledi mbavuni mwenu, na miiba machoni mwenu, hata mtakapoangamia katika nchi hii yote njema.

Hiyo ni kama hutamgeukia. Na kufikia hatua hii, katika kitabu cha Waamuzi, ni wazi kwamba hilo halifanyiki. Kwa hivyo, malaika wa Bwana anarudia maneno hayo.

Na kwa sifa yao, watu waliitikia, si kwa mioyo migumu, bali kwa aina fulani ya ulaini wa mioyo yao, toba. Walilia na kulia. Waliita mahali hapo Bokimu [Waamuzi 2:5], ambayo ina maana ya watu wanaolia, wanaolia.

Nao walitoa dhabihu huko kwa Bwana. Kwa hivyo, wanashiriki katika kitu ambacho tunaweza kusifu. Lakini ndivyo tu inavyosema.

Hatujaambiwa basi kwamba Mungu alisema, sawa, kila kitu ni sawa, na itakuwa tofauti sana. Kwa hivyo, hiyo inamaliza utangulizi wa kwanza wa kitabu, ambao ni utangulizi wa uasi wote ambao uko tayari kufunuliwa baadaye. Katika sura ya 2, mstari wa 6 sasa, hadi sura ya 3, mstari wa 6, kuna aina ya utangulizi wa pili wa kitabu.

Ni aina tofauti. Katika hilo, mwandishi anarudi nyuma kidogo na hafuatii maelezo mahususi ya kabila moja kufanya hivi au vile. Ni ya jumla zaidi.

Ni kama kutoa muhtasari mpana wa kile ambacho kingetokea katika kipindi hicho. Haisemi hapa ni nani aliyefanya hivi na nani aliyefanya vile au nani hakufanya hivi, nani hakufanya vile. Kwa hivyo, kwa maana hiyo, ni muhtasari zaidi, hakikisho la jumla la kile kitakachokuja.

Na inazungumzia mzunguko wa kuanguka katika dhambi na kuweka utumwa chini ya kidole gumba cha nchi nyingine na kisha kumwita Mungu kisha Mungu kuwaokoa na kadhalika. Kwa hivyo, ndivyo inavyotokea katika sehemu hii inayofuata. Kwa hivyo,

inaanza na kumbukumbu ya kitabu cha Yoshua, sura ya 2, mistari ya 6 hadi 10, ambayo karibu ni neno kwa neno kutoka Yoshua sura ya 24, mistari ya 28 hadi 31.

Katika mihadhara yetu kuhusu Yoshua, kitabu cha Yoshua, tulizungumzia kuhusu hilo kuwa sehemu ya taarifa ya kifo cha Yoshua. Na hapa, hii inatusaidia katika mpito hadi utangulizi wa pili wa kitabu. Yoshua alikuwa tayari amekufa, sura ya 1, mistari wa 1. Yoshua hafi tena, bali ni aina ya marudio ya taarifa ambayo sasa inaanzisha maelezo zaidi ya uasi wa jumla.

Picha inayochorwa na Yoshua hapa ni chanya sana katika kitabu cha Yoshua, kinachosema kwamba watu walimfuata Bwana katika siku za Yoshua na siku za wazee walioishi naye. Lakini hapa, inaenda mbali kidogo. Katika mistari wa 10, Waamuzi sura ya 2, kizazi hicho chote pia kilikusanywa kwa baba zao na kikainuka kizazi kingine baada yao ambacho hakikumjua Bwana wala kazi aliyoifanya kwa ajili ya Israeli.

Kwa hivyo, kile tulichokielewa, ikiwa umeona mihadhara kuhusu Yoshua au ukiangalia kwa makini mwisho wa Yoshua, kile kinachoonekana kudokezwa, yaani kwamba uongozi wa Yoshua ulisimama kwa namna fulani bila kumteua kiongozi mwingine mcha Mungu na Waisraeli waliendelea kwa vizazi vingi wakimfuata Bwana. Inaonekana kwamba kujitolea kwa Mungu kulikuwa hai kwa miaka michache tu, labda miongo michache baada ya kifo cha Yoshua. Na hapa, inaifanya iwe wazi zaidi, ikisema kwamba kulitokea kizazi kingine ambacho hakikumjua Bwana au kazi aliyoifanya kwa ajili ya Israeli.

Kwa hivyo, hilo tena linaweka msingi wa uasi huu unaojitokeza na kufichuliwa katika kitabu cha Waamuzi. Kwa hivyo, ni sehemu hii, mistari ya 6 hadi 10, ambayo ni marudio ya kile tunachokipata katika Yoshua 24, lakini inaongeza maelezo yake muhimu pia ambayo husaidia kuendeleza hadithi ya kitabu cha Waamuzi. Katika mistari ya 11 hadi 23, kwa maneno mengine, 11 hadi mwisho wa sura, tuna, inajitokeza katika mzunguko huu unaojirudia.

Na mzunguko kimsingi ni kwamba Israeli ilianguka dhambini na Mungu akawatia mikononi mwa adui huyu au yule, na kisha watu walikuwa wakiteseka na wakamlilia Bwana. Bwana alimwinua mwamuzi aliyefuata, akawaokoa, na kisha nchi ikawa na utulivu kwa miaka X. Kwa hivyo, labda kifaa cha kukumbuka kinakusaidia.

Walipoanguka dhambini, waliwekwa chini ya utumwa. Watu walimlilia Mungu kwa dua. Bwana alituma wokovu au ukombozi, na kisha kulikuwa na pumziko la Sabato.

Kwa hivyo, ukipenda S, unaweza kukumbushwa hili. Huu ni aina ya mzunguko, kisha baada ya hili, unarudi kwenye hilo, na unaendelea tu. Sasa, muundo huo haurudiwi haswa katika jinsi hadithi zinavyosimuliwa baadaye, lakini hivi ndivyo, katika sehemu

hii, ndivyo inavyowasilishwa, na tunaona hiyo ndiyo mandhari, hiyo ndiyo muundo, hiyo ndiyo uti wa mgongo nyuma ya hadithi zilizofuata.

Kwa hivyo, ili tu kuingia mahali pamoja, baada ya watu kumwita Bwana, kumbuka, angalia mwanzoni, inasema tu, walifuata miungu mingine, mstari wa 12, wakamwacha Bwana, wakawatumikia Mabaali na Maashtorethi, katika mstari wa 13, hasira ya Mungu ikawaka juu yao, akawapa nyara zao, nao hawakufanikiwa. Kwa hivyo, basi walikuwa katika dhiki kubwa, mwisho wa mstari wa 15, na kwa hivyo Bwana akawainua waamuzi, mstari wa 16, Bwana alikuwa pamoja na waamuzi, mstari wa 18, na, lakini, mstari wa 19, lakini kila wakati mwamuzi alipokufa, walirudi nyuma na wakawa waovu zaidi kuliko baba zao, wakifuata miungu mingine, wakiwatumikia na kuwasujudia, kwa hivyo walikuwa waovu zaidi, aina hiyo ya husaidia kuimarisha mteremko ambao tumezungumzia, mambo yalizidi kuwa mabaya, na Mungu ametosheka na hayo. Mwisho wa utangulizi huu wa pili wa kitabu upo katika sura ya 3, mistari ya 1 hadi 5, 1 hadi 6, samahani, na kwa namna fulani unakuja kutoka pembe tofauti kidogo, na unazungumzia kuhusu Mungu kufanya mambo haya na kuyaweka mikononi mwa maadui ili kuwajaribu Israeli.

Inaonekana kama Mungu ndiye aliyewaweka chini ya ukandamizaji wa wengine, aina ya hawa Waisraeli wasio na hatia na Mungu, unajua, kama mnyanyasaji, alikuwa akiwaweka chini ya hili, lakini nadhani hoja ni, namaanisha, ni wazi katika sehemu za awali za kifungu kwamba ni dhambi yao wenyewe kwamba imewafikisha hapa, na mtihani ni kwamba Mungu anataka kuona kama wataendelea kuwa waaminifu au la, na mara kwa mara wanaendelea kushindwa mtihani, na hiyo ndiyo hoja ya sura ya 3, mstari wa 1 hadi 6. Mstari wa 5 unataja watu tofauti, kwa hivyo watu wa Israeli waliishi miongoni mwa Wakanaani, Wahiti, Waamori, Waperizi, Wahivi, na Wayebusi, na binti zao waliowaoa, binti zao waliowapa wana wao, kwa hivyo kuna ndoa hii ya pamoja, na walitumikia miungu, kwa hivyo ni wazi kwamba kurudi na kurudi na kugeuka kutoka kwa Mungu ndiko kunakotokea hapa. Tumerekodi sehemu tofauti kidogo kuhusu uingiliano kati ya watu katika kipindi hiki, pamoja na vipindi vingine, na tunauliza swali, kwa nini Israeli ilimfukuza Bwana kila mara, na malipo yalikuwa nini, thawabu ilikuwa nini, kwa nini walifanya hivyo, ni kichocheo gani kwao kufanya hivi? Tulizungumzia kuhusu ngono na pesa na shinikizo la rika, na tunapata mambo hayo yote nyuma ya haya. Tutapitia hayo yote tena, lakini ninawasihi mkague kipande hicho cha video ambapo tunazungumzia hilo kwa sababu inaonekana kama, kulikuwa na motisha kali sana au huruma kali, kwa kusema hivyo, kwa kuondoka, na tunaona hilo likitokea mara kwa mara.

Kwa hivyo, kuanzia sura ya 3, mstari wa 7, tuna mwanzo wa mzunguko wa majaji wote, na kuna majaji kumi na wawili ambao hadithi zao zinachezwa. Tumetaja utangulizi kwa ufupi, kwamba kuna majaji wakuu na majaji wadogo, na kati ya majaji 12, tunaweza kuwaelezea saba kati yao kama majaji wakuu, na watano kati yao kama wadogo. Wale wadogo ni wale ambao tunajifunza majina yao tu, na ni pale tu wanapohukumu, labda miaka mingapi, na hiyo ndiyo, mstari mmoja au miwili.

Zile kuu ni zile ambazo tuna, unajua, hadithi zaidi. Othnieli, ya kwanza, sura ya 3, mistari ya 7 hadi 11, angekuwa mmoja wa majaji wakuu. Sasa baadaye katika kitabu, tuna baadhi ya hadithi za majaji zilizosimuliwa katika sura ndefu.

Tuna Gideoni katika sura ya 6 hadi 8, Yeftha katika sura ya 11, na Samsoni katika sura ya 13 hadi 16, lakini, kwa hivyo Othnieli katika mistari mitano tu, lakini bado ni mwamuzi mkuu kwa maana kwamba tuna hadithi kumhusu, tuna vita alivyopigana, na jinsi alivyowaokoa na kuwakomboa Israeli katika wakati wake, katika sehemu yake ya nchi. Mfano mmoja tunaoupata katika hadithi za waamuzi hawa wakuu ni kwamba karibu kila mtu huanza na taarifa kuhusu Israeli kufanya maovu machoni pa Bwana. Kwa hivyo, sura ya 3, mistari wa 7, watu wa Israeli walifanya yaliyo maovu machoni pa Bwana.

Sura ya 3, mistari wa 12, watu wa Israeli walifanya tena yaliyo mabaya machoni pa Bwana. Sura ya 4, mistari wa 1, watu wa Israeli walifanya tena yaliyo mabaya machoni pa Bwana. Sura ya 6, mistari wa 1, watu wa Israeli walifanya yaliyo mabaya machoni pa Bwana.

Tunaona kwamba katika sura ya 10, mistari wa 6, watu waliofanya yaliyo mabaya upande wa Bwana, na tunaona tena katika sura ya 13, jambo lile lile. Kwa hivyo, hadithi za karibu kila mmoja wa majaji wakuu, tuna hilo kama utangulizi, na hilo linarudia kauli za jumla katika sura ya pili kuhusu hili ni mwanzo wa mzunguko. Kisha kila kitu kingine kilitoka hapo, Mungu akawapa mkononi mwa adui anayefuata.

Kwa hivyo Othnieli ndiye, wa kwanza, mistari wa saba unatuambia kwamba watu walifanya maovu, lakini walimsahau Bwana, na wakawatumikia Mabaali na Maashera, Maashera. Tumetaja dini ya Wakanaani, na mungu mkuu zaidi alikuwa El, lakini alikuwa mtu wa mbali, wa pembezoni. Mke wake alikuwa Ashera, Baali alikuwa mungu mkuu, na wakati mwingine mkewe huonekana kama Ashera, lakini wakati mwingine inaonekana kwamba Ashera pia alikuwa mke wake, na kuna aina ya mtiririko katika chati ya mtiririko na muundo wa miungu hii ya mataifa ya kale.

Labda sema neno kuhusu hilo hapa. Tumetaja hapo awali katika muktadha fulani katika mihadhara ya Yoshua ambapo inaonekana kuna viwango vinne vya miungu na miungu wa kike katika jamii za kale. Kiwango cha juu cha miungu ya juu zaidi, wachache sana.

Ngazi inayofuata ya miungu ya sehemu tofauti za asili, milima, vilima, bahari, mito, na kadhalika. Sehemu inayofuata, ni miungu ya maeneo tofauti, Baali wa Peori, na vitu tofauti kama hivyo. Na kisha miungu ya familia ya kibinafsi ya kaya, kama Raheli na Labani katika Kitabu cha Mwanzo.

Raheli anaiba miungu ya nyumbani na kuificha chini yake, blanketi, anapoondoka, na Labani anakuja kuichukua. Lakini inaonekana kama katika jamii za kale, wazo lilikuwa zaidi, furaha zaidi. Kwa hivyo, katika Kitabu cha Yona, wakati dhoruba inapotokea na mabaharia katika mashua ambayo Yona alimo wanaogopa, kila mtu anamwita mungu wake mwenyewe.

Na kwa hivyo, ikiwa mungu huyu hatajibu, labda mungu huyu angefanya kazi, na kadhalika. Ikiwa taifa moja lingeshinda taifa lingine, wangeunganisha miungu na miungu ya watu walioshindwa katika mifumo yao wenyewe, miungu yao wenyewe ingekuwa miungu ya juu zaidi, lakini hii mingine ingekuwa sehemu yake, kwa hivyo ingeongezeka. Kulikuwa na makumi kadhaa, hata totemu, kwa namna fulani, wakati mwingine hata mamia ya miungu na miungu ya kike miongoni mwa mataifa.

Mahusiano hayakuwa wazi kila wakati, kwa hivyo wakati mwingine tunamwona Baali na Asherah, Asherah kama wahusika wakuu, Asherah labda kama mke wa Baali, lakini mengine, katika maandishi ya Wakanaani tuliyoyataja, Asherah ni mke wa baba yake Baali, Asherah ni mama yake Baali. Lakini hata hivyo, hapa, waziwazi, mada inayojirudia katika vitabu vya Biblia, Waamuzi, Samweli, na hasa Wafalme, ni kwamba Baali na Asherah walikuwa kitovu cha ibada miongoni mwa Waisraeli walipokuwa wakimwacha mungu wa kweli. Kwa hivyo, tunaona hilo hapa.

Mungu alikasirika, mstari wa nane akawauzia mikononi mwa mfalme, Kushan-rishathaimu, nao wakamtumikia, wakamlilia Bwana, naye Bwana akamwinua Othnieli. Mstari wa tisa, Roho wa Bwana alikuwa juu yake, naye akawahukumu Israeli, naye akatoka kwenda vitani, akawaokoa, na hivyo nchi ikawa na amani kwa miaka 40, kisha akafa. Kwa hivyo hiyo ni kwa kifupi, katika umbo la kidonge, aina ya, tena, mzunguko ambao tumeutaja, na huu, aina yake ya unafaa kama wa kwanza kuanzisha mzunguko wa Waamuzi 12, kwa sababu aina hiyo ya upigaji picha katika ufupi, kile kilichokuwa kikitokea kwa wengi wa hawa, mara nyingi zaidi.

Tutazungumzia kuhusu roho ya Bwana wakati mwingine katika majadiliano yetu ya Waamuzi, lakini roho ya Bwana huwajia watu kama Othnieli, Samsoni, na wengine, na hiyo ni sifa muhimu ya Agano la Kale. Roho ya Bwana pia huwajia wengine, si kwa ajili ya matendo ya nguvu, bali zaidi ili kuwawezesha kuzungumza. Kwa hivyo tutaona vipengele tofauti vya jinsi roho ya Bwana ilivyo pamoja na watu.

Kwa hivyo, katika mstari wa 12 hadi 30, tuna wa pili kati ya Waamuzi. Jina lake ni Ehudi, naye aliwaokoa Israeli kutoka kwa Egloni, mfalme wa Moabu. Moabu iko mashariki, ng'ambo ya Mto Yordani.

Kwa kweli iko mashariki mwa Bahari ya Chumvi, na Ehudi, au Egloni, alikuwa aina ya kawaida ya adui kwa Israeli wakati huu. Wamoabu wanatokana na Lutu, mpwa wa Abramu, na kwa hivyo kuna aina hii ya uhusiano wa mbali kati ya aina ya binamu, tunaweza kusema, na ni uhusiano wa nje na nje, kama tulivyoona kupitia Pentateuki

na baadaye, lakini huyo ni Ehudi. Hadithi ya Ehudi pamoja na Egloni, Ehudi akiwa mwamuzi wa Israeli, na Egloni akiwa mfalme wa Moabu, ni mojawapo ya hadithi zenye michoro zaidi katika Biblia.

Mojawapo ya mambo ninayozungumzia ninapotoa mihadhara kuhusu aina ya asili ya simulizi ya Kiebrania kwa ujumla ni sifa tofauti za simulizi ya Kiebrania. Inaelezea hadithi kwa njia iliyo wazi. Inafanya mambo mengi, lakini moja ya mambo inayofanya ni kwamba mara nyingi huwasilisha mambo kwa njia halisi.

Unaona hilo hapa; unaona hilo hakika katika vitabu vya 1 na 2 Samweli. 1 na 2 Samweli vinahusu takriban miaka 100 katika historia. Kuna sura 55 katika vitabu hivyo viwili, na kwa hivyo unaweza kufikiria kwamba vitabu vya 1 na 2 Samweli vinaeleza kwa undani maisha ya Daudi, maisha ya Sauli.

Wakati mwingine huwa ni mjadala wa siku kwa siku au hata saa kwa saa. Kwa upande mwingine, kwa mfano, vitabu vya 1 na 2 Wafalme ni vifupi. Vina sura 47 kwa urefu, na vinashughulikia takriban miaka 400.

Kwa hivyo, unaweza kuona kwamba jinsi mwandishi wa Wafalme anavyowasilisha hadithi zake, anachora kwa brashi pana zaidi. Yeye ni mfupi zaidi na mwenye mpangilio zaidi katika kujadili wafalme mbalimbali katika historia. Lakini katika 1 na 2 Samweli, kuna uhalisia mkubwa na maelezo mengi, na tunaona hilo likionyeshwa hapa pia katika hadithi ya Ehudi na Egloni.

Kwa hivyo, Ehudi ni Mbenyamini. Inageuka kuwa anatumia mkono wa kushoto, ambayo ni sehemu muhimu ya hadithi. Waisraeli wanatuma ushuru, mstari wa 15, kwa Egloni, mfalme wa Moabu.

Wanamlipa kodi, kimsingi, kwake. Na kwa hivyo, Ehudi hayuko tayari kuchukua hili, na anaamua kuchukua vitu mikononi mwake, kihalisi, na anajificha, anajivaa, anaficha upanga chini ya nguo zake, anakuja, na kujifanya kutoa ushuru. Lakini anapanga mambo ili atakapomaliza na watumishi kuondoka, arudi chumbani pamoja na mfalme, amkaribie mfalme, na kumsukuma kwa mkono wake wa kushoto.

Sasa, mfalme angetarajia watu wengi kutumia mkono wa kulia na kutarajia shambulio kutoka mkono wa kulia, kwa hivyo shambulio la mkono wa kushoto linapokuja, ni mshangao kwa mfalme. Na sijui kamwe kama napenda au nachukua maelezo ya kinachotokea hapa, lakini katika mistari ya 21 na 22, tuna uhalisia mkubwa, na unaweza kufikiria kama hii ingekuwa ikirekodiwa kwenye video katika siku za kisasa, filamu iliyotengenezwa nayo au kipindi cha televisheni, ambacho kamera ingezingatia, na damu, na matumbo, na kadhalika. Lakini mstari wa 21 unasema, Ehudi alinyoosha mkono wake wa kushoto, akauchukua upanga kutoka kwenye paja lake la kulia, na kuuchoma tumboni mwake, yaani la Egloni, na mpini ukaingia ndani baada ya upanga.

Mafuta yalifunika upanga kwa sababu hakutoa upanga tumboni, na mavi yakatoka, takataka zikatoka. Kwa hivyo, ni tukio la umwagaji damu, fujo, na fujo. Na sijui nifanye nini kutokana na hilo sana.

Inaonekana kwamba mwandishi, kwa kutupa kiwango hicho cha maelezo, anaweza kutaka tufurahie hilo. Hakika, inaonyesha anguko la adui wa Israeli. Lakini nadhani pia kuna maana ambayo waandishi, wanapowasilisha aina hii ya maelezo, wanasema tu, Sibuni hili.

Hapa kuna maelezo. Sitoi tu picha ya jumla, lakini kweli ilitokea, na huu ndio uungwaji mkono wa hilo. Kwa hivyo watumishi hawakuelewa kilichokuwa kikiendelea.

Mfalme wao bado amefungiwa chumbani, na hatimaye, wanaingia na kumpata, na Ehudi anatoroka. Na hivyo, Moabu, mwisho wa mstari wa 30. Mstari wa 29, waliwaua Wamoabu wapatao 10,000, na kisha Moabu alishindwa, na nchi sasa ikawa na utulivu kwa miaka 80.

Kwa hivyo, kuna fomula hizi za nchi kupumzika, miaka 40, miaka 80. Jaji wa tatu anaitwa Shamgar, na tunasoma kumhusu katika mstari mmoja tu. Sasa, kulingana na msomi unayesoma au maoni unayoyaangalia, wakati mwingine Shamgar anaorodheshwa kama mmoja wa majaji wadogo kwa sababu anatokea katika mstari mmoja tu.

Wengine wangemweka kama mmoja wa majaji wakuu kwa sababu una hadithi ya kuwa kiongozi wa kijeshi. Ningemweka pamoja na majaji wakuu, ingawa tuna mstari mmoja tu. Kwa hivyo, inasema, alikuwa Shamgari, mwana wa Anati, aliyewaua Wafilisti 600 kwa mbuzi wa ng'ombe, na yeye pia akawaokoa Israeli.

Hilo ndilo tunalojua kumhusu, lakini ni jambo la kuvutia sana. Hatujui kama yote yalitokea wakati mmoja au kwa kipindi cha siku au wiki, lakini hayo ndiyo matokeo ya mwisho. Ni wazi kwamba hii inaonyesha hadithi za Samsoni baadaye, ambaye aliuua zaidi ya Wafilisti na pia alikuwa na taya la Adachi.

Huyu alikuwa na mbuzi dume, lakini aliwaokoa Israeli. Kwa hivyo, theluthi moja ya majaji, kwa hivyo hadithi tatu za kwanza za majaji ni miongoni mwa majaji ambao wana matokeo chanya, na hatusomi mambo mengi hasi kuhusu majaji hawa. Yamewasilishwa vizuri isipokuwa kama umekatishwa tamaa na hila za Ehudi katika sura ya tatu.

Kwa hivyo, tutasimama hapa mwishoni mwa sura tatu za kwanza, na tutaendelea na hadithi za Deborah na Beric baadaye.

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua hadi Ruthu. Hii ni kipindi cha 24, Waamuzi 1-3, Othnieli, Ehudi, na Shamgari.